

राष्ट्रीय बातम्या

अयोध्या राम मंदिर प्राणप्रतिष्ठा सोहळा

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी अयोध्येतील राम मंदिरात राम लल्लाच्या 51 इंची मूर्तीच्या अभिषेक प्रसंगी 'प्राण-प्रतिष्ठा' सोहळ्याचे अध्यक्षस्थान भूषवणार आहेत.
- शिल्पकार अरुण योगीराज यांनी तयार केलेली ही मूर्ती पाच वर्षांच्या प्रभू रामाचे चित्रण करते.

महत्वाचे तपशील

- मंदिराचे नाव- श्री राम मंदिर (राम मंदिर म्हणून प्रसिद्ध)
- स्थळ- अयोध्या, उत्तर प्रदेश, भारत
- समर्पण - भगवान श्री राम
- महत्त्व- भगवान श्री रामाचे जन्मस्थान, रामजन्मभूमी येथे बांधलेले
- बांधकाम शैली- भारतीय नागर शैली
- आर्किटेक्ट- चंद्रकांत बी. सोमपुरा (CBS)
- बांधकाम कंपनी- लार्सन अँड टुब्रो (L&T)
- प्रोजेक्ट मॅनेजमेंट कंपनी- टाटा कन्सल्टिंग इंजिनियर्स लिमिटेड (TCEL)

1528-2024 पासून अयोध्या राम मंदिराचा इतिहास कालावधी आणि कार्यक्रम

- 16 वे शतक-** बाबरने मंदिरावर हल्ला करून उद्ध्वस्त केले.
 - 1767-** भारतातील वर्णनात मशिदीची सर्वात जुनी नोंद.
 - 1853-** धार्मिक हिंसाचाराची पहिली घटना दस्तऐवजीकरण करण्यात आली.
 - 1858-** ब्रिटीश प्रशासनाने हिंदू विधींवर बंदी घातली.
 - 1949-** बाबरी मशिदीत राम आणि सीतेच्या मूर्ती बसवण्यात आल्या.
 - 1950-** राज्याने मशिदीचा ताबा घेतला; हिंदूंनी पूजा करण्यास परवानगी दिली.
 - 1980 -** विश्व हिंदू परिषदेने (VHP) मंदिरासाठी आंदोलन सुरू केले.
 - 1989-** विहिंप नेत्यांनी वादग्रस्त जागेला लागून शिलान्यास केला.
 - 1992-** विहिंप आणि भाजपच्या रॅलीने मशीद पाडली; आंतरजातीय हिंसाचार झाला.
 - 2005-** तात्पुरत्या राम मंदिरावर दहशतवादी हल्ला; हल्लेखोर ठार.
 - 2019-** अयोध्या वादावर सर्वोच्च न्यायालयाचा निकाल; श्री रामजन्मभूमी तीर्थ क्षेत्र ट्रस्टला जमीन दिली.
 - 2020-** मंदिर उभारणीसाठी सरकारने आराखडा मंजूर केला; धन्नीपूर गावात नवीन मशिदीसाठी जमीन देण्यात आली
- राम मंदिर मुर्ती**

- रामाची मूर्ती अयोध्या, उत्तर प्रदेश, भारतातील नियोजित स्मारक आहे. ते **181 मीटर (594 फूट) उंच आणि प्लिंथ आणि छत्रीसह 251 मीटर (823 फूट) उंच असेल.**
- रामललाची मूर्ती, ज्यामध्ये प्रभू राम पाच वर्षांच्या मुलाच्या रूपात दाखवण्यात आले होते, सोमवारी अभिषेक सोहळ्याच्या काही दिवस आधी प्रकट झाली. कर्नाटकातील प्रसिद्ध शिल्पकार अरुण योगीराज यांनी ही मूर्ती बनवली आहे. नवीन मूर्तीला **अचल मूर्ती, तर जुन्या मूर्तीला उत्सव मूर्ती असे म्हटले जाईल.**

अयोध्येत स्वदेशी फिरते रुग्णालय (BHISHM) तैनात

- वैद्यकीय तत्परता वाढवण्यासाठी अयोध्येत दोन आरोग्य मैत्री आपत्ती व्यवस्थापन घन-भीष्म, अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाने सुसज्ज क्रांतीकारी फिरती रुग्णालये तैनात करण्यात आली आहेत.
- हा क्यूब "प्रोजेक्ट BHISHM" भारत हेल्थ इनिशिएटिव्ह फॉर सहयोग, हित आणि मैत्री नावाच्या व्यापक उपक्रमाचा एक भाग आहे, जलद प्रतिसाद आणि सर्वसमावेशक काळजी यावर जोर देऊन, **200 रुग्णावर उपचार करण्यासाठी तयार केले गेले आहे.**
- संपूर्ण युनिटमध्ये **72 सहज वाहतुक करता येण्याजोगे घटक आहेत** जे हाताने, सायकलने किंवा अगदी ड्रोनने सहज वाहून नेले जाऊ शकतात, अतुलनीय लवचिकता प्रदान करतात.
- मोठ्या प्रमाणावर अपघाती घटना (MCIs), जिथे मूलभूत मदत ते प्रगत वैद्यकीय आणि शल्यचिकित्सा सेवेपर्यंत आवश्यकता असते, तिथे एड क्यूब आश्चर्यकारकपणे 12 मिनिटांत तैनात करण्याच्या क्षमतेसह उभा आहे.
- प्रदान केलेल्या **टॅबलेटमध्ये समाकलित केलेली अत्याधुनिक BHISHM सॉफ्टवेअर प्रणाली** ऑपरेटरना त्वरीत आयटम शोधू देते, त्यांचा वापर आणि कालबाह्यतेवर लक्ष ठेवते आणि त्यानंतरच्या तैनातीसाठी तत्परता सुनिश्चित करते.

तामिळनाडू मंत्रिमंडळाने 'महिलांचा सर्वांगीण विकास' करण्याच्या उद्देशाने नवीन धोरण मंजूर केले

- तामिळनाडू मंत्रिमंडळाने राज्याच्या महिलांसाठीच्या **नवीन धोरणाला** मंजूरी दिली आहे.
- या धोरणाचा उद्देश महिलांचा सर्वांगीण विकास करणे आणि शिक्षण, आर्थिक स्वातंत्र्य आणि सत्तेच्या

वाटणीच्या माध्यमातून त्यांचे सक्षमीकरण करण्यावर केंद्रित आहे.

- धोरणाच्या अंमलबजावणीवर लक्ष ठेवण्यासाठी मुख्य सचिवांच्या अध्यक्षतेखाली एक राज्यस्तरीय समिती आणि जिल्हाधिकार्यांच्या अध्यक्षतेखालील जिल्हास्तरीय समित्या स्थापन केल्या जातील.
- राज्य सरकार अनेक जिल्ह्यांमध्ये **विद्याल पायनम, कलैग्रार मगलीर उरीमाई थोगाई आणि नोकरदार महिला वसतिगृह बांधणे** यासारख्या अनेक महिला सक्षमीकरण योजना राबवत आहे.

वैभवचे अधिछात्र दीर्घकालीन संशोधन समन्वय तयार करण्यासाठी

- **विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विभागाने (DST)** अल्पकालीन सहकार्यासाठी परदेशात राहणाऱ्या भारतीय वंशाच्या शास्त्रज्ञांना आकर्षित करण्यासाठी वैभव योजनेच्या अधिछात्रांच्या पहिल्या बॅचची घोषणा केली.

वैभव बद्दल

- फेलोशिप अनिवासी भारतीय (NRI) संशोधकांना भारतातील संशोधन संस्था किंवा शैक्षणिक संस्थेत वर्षातून किमान एक महिना ते कमाल दोन महिने काम करण्याची संधी देते.
- **कालावधी:** तीन वर्षे सरकार संशोधकांना संपूर्ण कालावधीसाठी 37 लाख रुपयांपर्यंतची रक्कम देते.
- **उद्देश:** भारतीय संस्था आणि जगातील सर्वोत्तम संस्था यांच्यातील शैक्षणिक आणि संशोधन सहयोग सुलभ करून भारताच्या उच्च शैक्षणिक संस्थांच्या संशोधन परिसंस्थेत सुधारणा करणे.

फ्रान्सचे राष्ट्रपती जयपूरमधील शोभा यात्रेत सहभागी होणार आहेत

- **फ्रान्सचे राष्ट्राध्यक्ष इमॅन्युएल मॅक्रॉन यांच्या गुलाबी शहराला भेट** देण्यासाठी जयपूरमधील 'शोभा यात्रा' किंवा सार्वजनिक मिरवणूक हा मुख्य बिंदू असेल अशी अपेक्षा आहे.
- भारताच्या यजमानांनी जयपूरची फ्रेंच राष्ट्राध्यक्षांसाठी पहिली मुक्काम म्हणून निवड केली आहे.
- नवी दिल्ली येथे प्रजासत्ताक दिनाच्या परेडमध्ये ते प्रमुख पाहुणे असतील.

केंद्राने कुष्ठरोगावर उपचार करण्यासाठी तीन-औषध पद्धती जारी केली

- केंद्र सरकारने **2027 पर्यंत उप-राष्ट्रीय स्तरावर** त्याचा प्रसार थांबवण्याच्या उद्देशाने कुष्ठरोगासाठी नवीन उपचार पद्धती मंजूर केली आहे.
- WHO म्हणते की कुष्ठरोग हा **मायकोबॅक्टेरियम लेप्रीमुळे** होणारा तीव्र संसर्गजन्य रोग आहे.
- उपचार न केलेल्या केसेसच्या जवळ आणि वारंवार संपर्कात असताना नाकातून आणि तोंडातून थेंबांद्वारे जीवाणू प्रसारित केले जातात.
- WHO च्या सर्व सहा क्षेत्रांमधून नोंदवलेला कुष्ठरोग बहु-औषध थेरपी (MDT) ने बरा होऊ शकतो.
- WHO च्या शिफारस केलेल्या उपचार पद्धतीमध्ये तीन औषधांचा समावेश आहे - **डॅप्सोन, रिफाम्पिसिन आणि क्लोफॅझिमिन**. या संयोजनाला MDT असे संबोधले जाते. उपचाराचा कालावधी **PB साठी सहा महिने आणि MB प्रकरणांसाठी 12 महिने आहे. MDT रोगजनक नष्ट करते आणि संसर्ग बरा करते.**
- आढळलेल्या नवीन प्रकरणांपैकी बहुतांश आग्नेय आशियातील आहेत.

आधार कार्ड नागरिकत्वाचा, जन्मतारखेचा पुरावा नसल्याचे केंद्र सरकारने स्पष्ट केले आहे

- आधार कार्ड आणि पीडीएफ आवृत्त्या "**नागरिकत्व किंवा जन्मतारीख नसून ओळखीचा पुरावा**" आहेत यावर जोर देतात.
- सुस्पष्ट अस्वीकरणाचा समावेश सरकारी विभाग आणि संस्थांना नागरिकत्व किंवा जन्मतारीख पडताळणीसाठी आधार वापरण्यापासून सावधगिरीचे संकेत देते.

ऐतिहासिक संदर्भ:

- जन्मतारीख आणि नागरिकत्व निश्चित करण्यासाठी आधारची अवैधता 2018 पासून स्थापित करण्यात आली आहे.
- 2018 च्या मेमोरॅंडमने स्पष्ट केले की आधार हा जन्मतारखेचा पुरावा नाही, कारण तो अर्जदारांनी प्रदान केलेल्या वेगळ्या दस्तऐवजावर अवलंबून आहे.
- मागील वर्षी मुंबई उच्च न्यायालयाच्या निकालाने या भूमिकेला बळकटी दिली, UIDAI ने डिसेंबर 2023 च्या परिपत्रकात नमूद केले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

आधार आणि नागरिकत्व:

- आधार कधीही **नागरिकत्वाचा पुरावा** म्हणून काम करत नाही, कारण भारतात **180 दिवस राहणारे** परदेशी नागरिक देखील ते मिळवण्यास पात्र आहेत.

- सरकारी विभागांनी, असे असूनही, सामान्यतः नागरिकांसाठी किंवा प्रौढांसाठी राखीव असलेल्या उद्देशांसाठी आधार स्वीकारला आहे.

EPFO चा निर्णय:

- एम्प्लॉइज प्रॉव्हिडंट फंड ऑर्गनायझेशन (EPFO) ने जन्मतारखेचा पुरावा म्हणून आधार स्वीकारणे बंद केले आहे.
- 16 जानेवारी रोजी जारी केलेल्या EPFO परिपत्रकाने जन्मतारीख सिद्ध करण्यासाठी स्वीकारार्ह कागदपत्रांच्या यादीतून आधार काढून टाकला आहे.

अलीकडील चेतावणी अद्यतन:

- चेतावणीमध्ये सुरुवातीला फक्त गेल्या वर्षी आधार हा नागरिकत्वाचा पुरावा नसल्याचा उल्लेख होता पण आता तो जन्मतारखेचा पुरावा नसल्याचे स्पष्ट करतो.
- भारतीय रहिवाशांना जारी केलेल्या सर्व आधार कार्ड आणि डिजिटल प्रतीवर आता चेतावणी दृश्यमानपणे छापली आहे.

महाराष्ट्र राज्य बातम्या

अयोध्येतील राम मंदिर नागर शैलीत बांधले जात आहे

- अयोध्येतील राम मंदिराची रचना चंद्रकांत सोमपुरा आणि त्यांचा मुलगा आशिष यांनी केली आहे
- मंदिराचे डिझाईन कॉम्प्लेक्स हे मंदिर वास्तुकलेच्या नागर शैलीतील आहे.

बद्दल:

- उत्तर भारतात गुप्त कालखंडाच्या उत्तरार्धात इसवी सनाच्या पाचव्या शतकात मंदिर वास्तुकलेची नागर शैली उदयास आली.
- नागर स्टाईल आर्किटेक्चरची काही महत्वाची वैशिष्ट्ये आहेत:

शिखर:

- नागर मंदिरांचे मुकुटमणी वैभव म्हणजे शिखर, एक वक्र बुरुज जो वरच्या बाजूस वळतो, जो परमात्माकडे जाण्याचे प्रतीक आहे.
- त्याचा आकार उप-शैलीनुसार बदलू शकतो, मधमाश्या सारखी रेखा पासून खंडित भूमिजा पर्यंत.

अमलक आणि कलश:

- शिखराच्या वर अमलक बसते, सूर्याचे प्रतिनिधित्व करणारी बासरीयुक्त चकती. हे कलशाने मुकुट घातलेले आहे, एक भांडे जे समृद्धीचे प्रतीक आहे आणि मंदिरातील पवित्र सार आहे.

मंडप:

- मंडप भक्तांसाठी एकत्र येण्याची जागा म्हणून काम करतो, ज्यात अनेकदा गुंतागुंतीचे खांब आणि छत असतात. मंदिराच्या मांडणीनुसार ते बंदिस्त किंवा ओपन-एअर असू शकते.

गर्भगृह:

- मंदिराच्या सर्वात आतल्या गर्भगृहात, गर्भगृहात मुख्य देवता आहे. हे सामान्यतः सर्वात पवित्र स्थान आहे, बहुतेक वेळा अंधुकपणे प्रकाशलेले आणि धार्मिक प्रतिमांनी सुशोभित केलेले आहे.

लष्कराच्या एकमेव अंध अधिकाऱ्याला प्रजासत्ताक दिनाच्या कार्यक्रमासाठी पीएमओचे निमंत्रण मिळाले

- लेफ्टनंट कर्नल द्वारकेश, भारतीय लष्करातील एकमेव अंध सक्रिय-कर्तव्य अधिकारी यांना प्रजासत्ताक दिनाच्या कार्यक्रमासाठी PMOचे आमंत्रण मिळाले
- ते सध्या पुण्यातील खडकी येथील स्टेशन मुख्यालयात तैनात आहेत.
- त्यांनी नेमबाजीचे राष्ट्रीय पदकही जिंकले आणि सियाचीन ग्लेशियरवर चढाई केली.
- ते आणखी एका महिलेसह देशातील केवळ दोन अंध पॅरा नेमबाज आहेत.
- त्यांच्या शूटिंगच्या प्रयत्नांना पाठिंबा देण्यासाठी त्यांनी स्विट्झर्लंडमधून विशेष उपकरणे आयात केली आहेत.

संवर्धन प्रकल्पासाठी महाराष्ट्र सरकार शिवाजी महाराजांच्या काळातील प्रतिकांच्या वारसांमध्ये सामील झाले आहे

- महाराष्ट्र सरकारने छत्रपती शिवाजी महाराज कालीन मराठा सरदारांचे नऊ वंशज आणि योद्धा राजाशी जवळचे संबंध असलेल्या इतर मराठा सरदारांसह तज्ञांची नोंद केली आहे.
- ऐतिहासिक संवर्धन प्रकल्पासाठी शिवाजी महाराजांच्या काळातील प्रतिकांच्या वंशजांसह हे सहकार्य दूरगामी परिणामांसह एक आशादायक उपक्रम आहे.
- ही अनोखी भागीदारी उपाय आणि पर्याय ऑफर करते जे केवळ भौतिक संरचना पुनर्संचयित करण्यापलीकडे जातात.

98 वर्षीय प्रमुख शिल्पकार प्रतिष्ठित पुतळ्यांना आकार देतात

- 98 वर्षीय शिल्पकार राम वानजी सुतार यांनी जटायूची 30 फूट उंच ब्राँझची मूर्ती साकारली आहे.
- या पुतळ्याला अयोध्येतील रामजन्मभूमी संकुलातील कुबेर टिळा या उंचीवर अभिमानास्पद स्थान आहे.
- ते रामाच्या 251 मीटर उंच पुतळ्यावरही काम करत आहेत, जो जगातील सर्वात उंच असेल.

महाराष्ट्राचे उपमुख्यमंत्री फडणवीस गरीब रुग्णांसाठी विशेष मदत कक्षाचे निरीक्षण करणार आहेत

- ट्रस्टद्वारे चालवल्या जाणाऱ्या धर्मादाय रुग्णालयांमध्ये गरीब रुग्णांसाठी खाटा उपलब्ध करून देण्यासाठी राज्याचे उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या नेतृत्वाखाली एक नवीन वैद्यकीय कक्ष काम करेल.
- महाराष्ट्रात 468 धर्मादाय रुग्णालये आहेत.
- बॉम्बे पब्लिक ट्रस्ट ॲक्ट, 1950 आणि मुंबई उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार, या रुग्णालयांमधील एकूण खाटांपैकी सुमारे 10 टक्के खाटा गरीब रुग्णांसाठी मोफत उपचारासाठी राखीव ठेवाव्यात.
- तसेच, सवलतीच्या दरात उपचारासाठी 10 टक्के खाटा ठेवाव्यात.
- या अंतर्गत उपलब्ध होऊ शकणाऱ्या बेडची एकूण संख्या सुमारे 11,000 आहे.

पराक्रम दिवस 2024

- दर 23 जानेवारीला भारत नेताजी सुभाषचंद्र बोस यांची जयंती साजरी करतो.
- या वर्षी राष्ट्र पराक्रम दिवस 2024 ची 127 वी आवृत्ती साजरी करत आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- भारत सरकारने नेताजींच्या वीर वारशाचा सन्मान करण्याची गरज ओळखून, अधिकृतपणे 23 जानेवारी 2021 मध्ये पराक्रम दिवस म्हणून घोषित केले.
- पराक्रम दिवस 2024 चे ठळक वैशिष्ट्य म्हणजे पंतप्रधानांच्या हस्ते 'भारत पर्व' चे डिजिटल लॉन्च. हा कार्यक्रम, प्रजासत्ताक दिनाच्या टॅबॉक्स आणि सांस्कृतिक प्रदर्शनांद्वारे देशाच्या विविधतेचे प्रदर्शन करणारा, भारताच्या समृद्ध वारशाचे जिवंत प्रदर्शन होता.

सरकारने 2 औष्णिक ऊर्जा प्रकल्पांमध्ये 5,607 कोटी रुपये टाकण्याची CIL योजना मंजूर केली

- मंत्रिमंडळाच्या पॅनेलने 2,260 मेगावॉटच्या एकत्रित क्षमतेसह मध्य प्रदेश आणि ओडिशामधील दोन औष्णिक ऊर्जा प्रकल्पांमध्ये कोल इंडिया लिमिटेडच्या उपकंपन्यांच्या 5,607 कोटी रुपयांच्या समभाग गुंतवणुकीला मान्यता दिली.
- गुंतवणुकीची मंजूरी सरकारच्या कोळशावर आधारित उत्पादन क्षमता वाढवण्याच्या संकल्पना आणि देशांतर्गत कोळसा खाणींमधून अतिरिक्त इंधनाची आवश्यकता पूर्ण करण्याचा आत्मविश्वास अधोरेखित करते.

महाराष्ट्राची अंतिम मतदार यादी जाहीर

- महाराष्ट्र राज्याची अंतिम मतदार यादी अखेर प्रसिद्ध झाली आहे.
- आगामी लोकसभा निवडणुकीत एकूण 90,124,310 मतदार मतदानासाठी पात्र आहेत.
- अंतिम मतदार यादीत 18 ते 29 वयोगटातील मतदारांची संख्या 14,00,3798 ने वाढली आहे.
- या वयोगटातील मतदारांची संख्या आता 1,73,63,865 इतकी आहे.

200 आदिवासी युवक देवाणघेवाण कार्यक्रमात सहभागी होतात

- नाशिक येथील यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र राज्य मुक्त विद्यापीठात 15 व्या आदिवासी युवा विनिमय कार्यक्रमात सुमारे 200 आदिवासी तरुणांनी सहभाग घेतला.
- केंद्रीय युवा कार्यक्रम आणि क्रीडा मंत्रालयाच्या अंतर्गत नेहरू युवा केंद्र नाशिकच्या वतीने या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते.
- आदिवासी प्रकरणांसाठी केंद्रीय राज्यमंत्री, डॉ. भारती पवार यांनी कार्यक्रमाचे उद्घाटन केले आणि 18-22 वयोगटातील नक्षलग्रस्त भागातील सहभागींशी वैयक्तिकरित्या संवाद साधला.

काला घोडा येथे अनोखे नृत्य फ्यूजन पृथ्वीवर प्रेम निर्माण करण्यासाठी

- 20 जानेवारी 2024 रोजी मुंबईत काला घोडा कला महोत्सव (KGAF) या बहुविद्याशाखीय पथ कला महोत्सवाची 24 वी आवृत्ती सुरू झाली.

- KGAF अंतर्गत शहरातील 25 प्रतिष्ठित ठिकाणी नऊ दिवस चाललेल्या मेगा इव्हेंटमध्ये नामवंत कलाकार सामील झाले होते.
- यात व्हिज्युअल आर्ट्स, नृत्य, संगीत, नाट्य आणि साहित्य यासह 14 वेगवेगळ्या वर्टिकलमधील परफॉर्मन्सही दाखवण्यात आले.
- इजिप्शियन बेलीडान्स आणि भारतीय कथक नृत्य यांचे अभिनव संमिश्रण हे अपेक्षित सादरीकरणांपैकी एक होते.
- लीना व्हिए, पुरस्कार विजेती आंतरराष्ट्रीय बेलीडान्स कलाकार आणि अदिती यादव, प्रसिद्ध कथक वादक यांच्या सहकार्यात हा महोत्सव होता.

मोहिमा आणि कार्यक्रमांच्या अनुषंगाने हा दिवस आहे.

आंतरराष्ट्रीय शिक्षण दिन

- संयुक्त राष्ट्रांच्या आमसभेने 24 जानेवारी हा आंतरराष्ट्रीय शिक्षण दिन म्हणून घोषित केला.
- हा दिवस सर्वांसाठी अधिक शांततापूर्ण, शाश्वत आणि समृद्ध भविष्य घडवण्यात शिक्षणाची महत्त्वाची भूमिका अधोरेखित करतो.
- प्रत्येक बालक, तरुण आणि प्रौढांसाठी सर्वसमावेशक, न्याय्य आणि दर्जेदार शिक्षणाची वकिली करण्यासाठी हे कृतीचे आवाहन आहे.
- 2024 च्या उत्सवाची थीम 'शाश्वत शांततेसाठी शिकणे' आहे.
- ही थीम शांतता आणि समजूतदारपणा वाढवण्यामध्ये शिक्षणाचे महत्त्व अधोरेखित करते आणि समकालीन जागतिक समस्यांशी खोलवर परिणाम करते.

राज्यात तरुण मतदारांची टक्केवारी वाढली; 40 ते 80+ वयोगटातील टक्केवारीत घट

- महाराष्ट्राने अंतिम मतदार यादीत 4,12,416 ची निव्वळ भर घातली असून राज्यातील एकूण मतदारांची संख्या सुमारे 9.12 कोटी झाली आहे.
- 18 ते 29 वयोगटातील तरुण मतदारांमध्ये सुमारे 1% वाढ झाली आहे, तर प्रारूप मतदार यादीच्या तुलनेत 40 ते 80+ वयोगटातील मतदारांची टक्केवारी 3 टक्क्यांनी कमी झाली आहे.

'भारत CAR-T सेल थेरपीचा खर्च मोठ्या प्रमाणात कमी करू शकतो'

- कर्करोगाविरुद्धच्या लढाईत भारताकडे आता एक क्रांतिकारी शस्त्र आहे.
- ड्रग कंट्रोलर जनरल ऑफ इंडिया (DCGI) ने CAR-T सेल थेरपीला मान्यता दिली आहे, ज्याने प्राणघातक रोगाशी लढा देणाऱ्या असंख्य रुग्णांना नवीन आशा दिली आहे.
- हे अत्याधुनिक उपचार, जे आधीच जागतिक स्तरावर जीव वाचवत आहे, भारतीय लोकसंख्येसाठी परवडणारे ठरू शकते.
- या अत्यंत वैयक्तिक उपचारामध्ये रुग्णांच्या रोगप्रतिकारक शक्तीचा उपयोग करणे, प्राणघातक अचूकतेसह कर्करोगाच्या पेशी शोधण्यासाठी आणि नष्ट करण्यासाठी टी पेशींमध्ये अनुवांशिक बदल करणे समाविष्ट आहे.

राष्ट्रीय बालिका दिन

- भारतीय समाजात मुलींना भेडसावणाऱ्या असमानतेबद्दल जागरूकता पसरवण्यासाठी दरवर्षी 24 जानेवारीला राष्ट्रीय बालिका दिन पाळला जातो.
- हा दिवस शिक्षण, आरोग्यसेवा आणि पोषण क्षेत्रात समान संधींचा पुरस्कार करतो
- हा मुलींच्या हक्कांबद्दल जागरूकता वाढवतो आणि बालविवाह, भेदभाव आणि मुलींवरील हिंसाचार यासारख्या समस्यांचे निराकरण करतो.
- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी 2015 मध्ये सुरू केलेल्या बेटी बचाओ, बेटी पढाओ (मुलगी वाचवा, मुलीला शिक्षित करा) या योजनेसह भारत सरकारच्या विविध

SII परवडणाऱ्या लसी तयार करण्यासाठी सहकार्य करत आहे

- शहर-आधारित सीरम इन्स्टिट्यूट ऑफ इंडिया प्रायव्हेट लिमिटेड (SII) आणि कोलिशन फॉर एपिडेमिक प्रिपेडनेस इनोव्हेशन्स (CEPI) यांनी जागतिक दक्षिण क्षेत्रांमध्ये लस निर्मितीच्या प्रयत्नांना चालना देण्यासाठी सहकार्य केले आहे.
- CEPI ज्ञात किंवा नवीन संसर्गजन्य रोगांविरुद्ध नवीन लस विकसित करण्याचे काम करत असताना, साथीच्या रोगाचा धोका ओळखून तीन महिन्यांच्या आत, SII मधील मोठ्या प्रमाणात उत्पादन क्षमता भविष्यातील कोणत्याही साथीच्या रोगांचा अंत करण्याच्या प्रयत्नांना चालना देईल.

राष्ट्रीय मतदार दिवस

- देशातील मतदारांना निवडणूक प्रक्रियेत सहभागी होण्यासाठी प्रोत्साहित करण्यासाठी भारतात दरवर्षी 25 जानेवारी रोजी राष्ट्रीय मतदार दिन साजरा केला जातो.
- हे केवळ तरुणांना निवडणूक प्रक्रियेत सहभागी होण्यासाठी प्रोत्साहित करत नाही तर मतदानाचा हक्क हा मूलभूत अधिकार आहे यावरही लक्ष केंद्रित करते.
- हा दिवस भारतीय निवडणूक आयोगाचा स्थापना दिवस म्हणूनही साजरा केला जातो, म्हणजेच 25 जानेवारी 1950.
- यंदा ही 14वी आवृत्ती साजरी होत आहे.
- थीम 2024 - 'मतदानासारखे काहीही नाही, मी निश्चितपणे मतदान करतो'

तुम्हाला माहित आहे का?

- 25 जानेवारी 2011 रोजी पहिला राष्ट्रीय मतदार दिवस साजरा करण्यात आला.

महाराष्ट्रातील 27% लोकसंख्या तंबाखूच्या धोक्याने ग्रस्त आहेत

- महाराष्ट्रातील 27 टक्के लोकसंख्या तंबाखूच्या सेवनाच्या दुष्परिणामांमुळे ग्रस्त आहे.
- हे लक्षात घेऊन, एक अभिनव उपक्रम उदयास आला आहे, ज्याने शाळांमध्ये तंबाखू नियंत्रणाच्या प्रयत्नांना प्रमुख प्रभावशाली म्हणून शिक्षकांना स्थान दिले आहे.
- नवी मुंबईतील हीलिस सेखसारिया इन्स्टिट्यूट फॉर पब्लिक हेल्थ, हार्वर्ड टीएच चॅन स्कूल ऑफ पब्लिक हेल्थ (HSPH)/दाना फारबर कर्करोग संस्था (DFCI) च्या सहकार्याने, विकसित करण्यासाठी बिहार

शिक्षण विभाग (DOE) सोबत तंबाखू-मुक्त शिक्षक, तंबाखू-मुक्त सोसायटी (TFT-TFS) कार्यक्रमाची चाचणी घेण्यासाठी सामील झाले.

तुम्हाला माहित आहे का?

- तंबाखूशी संबंधित मृत्यू भारतात दररोज 3,700 लोकांचा बळी घेतात.

महाराष्ट्र समृद्धी ईवेचे हक्क ₹60-70 हजार कोटींना विकू शकते

- पायाभूत सुविधांच्या विकासासाठी मोठा निधी उपलब्ध करून देण्यासाठी, महाराष्ट्र सरकार महत्वाकांक्षी समृद्धी एक्सप्रेस वेचे अधिकार विकण्याचा विचार करत आहे.
- अंदाजानुसार संभाव्य करार ₹60-70,000 कोटींचा आहे.
- अशा प्रकारे ते भारतातील सर्वात मोठ्या पायाभूत मुद्रीकरण प्रकल्पांपैकी एक बनले आहे.

नवीन महिला धोरणामध्ये कोटा, सवलती, आर्थिक मदत यांचा समावेश आहे

- महाराष्ट्र महिलांसाठी एक नवीन धोरण आणणार आहे ज्यामध्ये गृहनिर्माण कोटा, विमा सवलत आणि कर सवलती यासारख्या प्रोत्साहनांचा समावेश आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- **कोटा:** धोरण महिलांसाठी शिक्षण, रोजगार आणि नेतृत्व पदांसाठी कोटा सुचवते. समर्थकांचा तर्क आहे की विद्यमान अडथळे तोडणे आवश्यक आहे, तर टीकाकारांना भीती वाटते की यामुळे गुणवत्तेशी तडजोड होईल.
- **सवलत:** प्रस्तावित उपक्रमांमध्ये महिलांच्या मालकीच्या व्यवसायांसाठी आणि महिलांद्वारे वापरल्या जाणाऱ्या सेवांसाठी कर सूट आणि कमी शुल्क समाविष्ट आहे. समर्थक हे आर्थिक प्रोत्साहन म्हणून पाहतात, तर विरोधक संभाव्य बाजारातील विकृतीबद्दल चिंता व्यक्त करतात.
- **आर्थिक मदत:** शिष्यवृत्ती, अनुदान आणि कर्ज योजनांचा उद्देश महिलांना शिक्षण आणि उद्योजकतेमध्ये येणाऱ्या आर्थिक अडथळ्यांना दूर करणे आहे. हा सामान्यतः चांगला मुद्दा आहे, परंतु लक्ष्यीकरण आणि दीर्घकालीन टिकाऊपणाबद्दल प्रश्न कायम आहेत.

मुंबई एक्सपोमध्ये घर खरेदीदारांसाठी शून्य मुद्रांक शुल्क, नोंदणी शुल्क

- CREDAI-MCHI, मुंबई महानगर प्रदेशातील (MMR) रिअल इस्टेट उद्योगाची सर्वोच्च संस्था 26 ते 28 जानेवारी 2024 दरम्यान मुंबईत होणाऱ्या भारतातील सर्वात मोठ्या प्रॉपर्टी एक्सपोच्या 31 व्या आवृत्तीची घोषणा करताना आनंदित आहे.
- 75 पेक्षा जास्त विकासक आणि अपेक्षित वाढलेल्या युनिट विक्रीसह या मध्ये तीन दिवसांसाठी शून्य नोंदणी शुल्क आणि मुद्रांक शुल्क ऑफर केले गेले आहे.
- यंदाच्या एक्सपोमध्ये 'झिरो इज अवर हिरो' ही थीम आहे.
- जिओ वर्ल्ड कन्व्हेन्शन सेंटरमध्ये 3 दिवसीय हा कार्यक्रम होणार आहे.
- निवासी घरांच्या सध्याच्या मागणीचा फायदा घेण्याचा आणि अतिरिक्त प्रोत्साहनासह गतीला चालना देण्याचा हेतू आहे, ज्यामुळे ग्राहकांसाठी सुमारे 6 टक्के बचत होईल.

प्रजासत्ताक दिवस

- 26 जानेवारी 2024 रोजी भारताने 75 वा प्रजासत्ताक दिन साजरा केला.
- हा दिवस 1950 मध्ये राज्यघटना स्वीकारल्याचा दिवस आहे.
- थीम 2024: "विकसित भारत" आणि "भारत - लोकतंत्र की मातृका"
- याचा अनुवाद: विकसित भारत आणि भारत - लोकशाहीची जननी

बद्दल:

- हे ब्रिटीश अधिराज्यातून सार्वभौम, समाजवादी, धर्मनिरपेक्ष, लोकशाही प्रजासत्ताकात देशाचे संक्रमण चिन्हांकित करते.
- राज्यघटनेने मूलभूत अधिकारांची हमी देणारी आणि नागरिकांची कर्तव्ये सांगून राज्यकारभाराची चौकट स्थापन केली.

प्रजासत्ताक दिनाचे महत्त्व:

- लोकशाही आणि स्वशासनाचा उत्सव
- राष्ट्रीय एकता आणि विविधतेचे प्रदर्शन
- राष्ट्र उभारणीसाठी वचनबद्धतेचे नूतनीकरण

भारतरत्न पुरस्कार

- भारतरत्न पुरस्कार हा भारतातील सर्वोच्च नागरी सन्मान आहे.

- कर्पूरी ठाकूर यांना 2024 चा भारतरत्न पुरस्कार मिळाला

बद्दल:

- त्यांनी दोन वेळा बिहारचे मुख्यमंत्री म्हणून काम पाहिले.
- मागासवर्गीयांच्या लढ्यासाठी त्यांची ख्याती होती.
- ते जन नायक (लोकांचे नायक) म्हणून प्रसिद्ध होते.

भारतरत्न पुरस्कार:

- याची सुरुवात 1954 मध्ये झाली.
- सार्वजनिक सेवेसाठी किंवा साहित्य, विज्ञान, कला किंवा कोणत्याही मानवी प्रयत्नांच्या क्षेत्रात सर्वोच्च कामगिरी करणाऱ्या लोकांना हा पुरस्कार दिला जातो.
- एका वर्षात जास्तीत जास्त तीन व्यक्ती या प्रतिष्ठित पुरस्काराचे प्राप्तकर्ता असू शकतात.

पद्म पुरस्कार

- पद्म पुरस्कार हे विविध क्षेत्रातील विशिष्ट सेवेचा गौरव करणारे सर्वोच्च नागरी सन्मान आहेत.
- राष्ट्रपती भवनात आयोजित समारंभात हे पुरस्कार भारताच्या राष्ट्रपतींच्या हस्ते प्रदान केले जातात.
- त्याची स्थापना 1954 मध्ये झाली.
- हे पुरस्कार दरवर्षी प्रजासत्ताक दिनाच्या पूर्वसंधेला जाहीर केले जातात
- या यादीत 5 पद्मविभूषण, 17 पद्मभूषण आणि 110 पद्मश्री पुरस्कारांचा समावेश आहे.

पद्म विभूषण (5)

- कु. वैजयंतीमाला बाली - TN (कला)
- सुश्री पद्मा सुब्रमण्यम - टीएन (कला)
- श्री कोनिडेला चिरंजीवी - एपी (कला)
- श्री एम. व्यंकय्या नायडू - एपी (सार्वजनिक घडामोडी)
- श्री बिंदेश्वर पाठक (पी) - बिहार (सामाजिक कार्य)

पद्मभूषण (17)

- एम फातिमा बीवी (मरणोत्तर), होर्मुसजी एन कामा, मिथुन चक्रवर्ती, सीताराम जिंदाल, यंग लिऊ, अश्विन बालचंद मेहता, सत्यव्रत मुखर्जी (मरणोत्तर), राम नाईक, तेजस मधुसूदन पटेल, ओलान्चेरी राजगोपाल, दत्तात्रय अंबादास मायलॉस, आर.पी.पी.), प्यारेलाल शर्मा, चंद्रेश्वर प्रसाद ठाकूर, उषा उथुप, विजयकांत (मरणोत्तर) आणि कुंदन व्यास

प्रजासत्ताक दिनाच्या परेडची झांकी

- 2024 च्या परेडमध्ये 16 राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेश, तसेच नऊ मंत्रालये आणि विभागांच्या एकूण 25 झलकांनी भाग घेतला.
- परेडमध्ये महाराष्ट्र, आंध्र प्रदेश, लडाख, तामिळनाडू, गुजरात, मेघालय, मध्य प्रदेश, ओडिशा, छत्तीसगड, राजस्थान, अरुणाचल प्रदेश, हरियाणा, मणिपूर, झारखंड, उत्तर प्रदेश आणि तेलंगणा या राज्यांचे आणि केंद्रशासित प्रदेशांचे प्रतिनिधित्व केले जाणार आहे.

महाराष्ट्र झांकी बद्दल:

- थीम: "भारतीय लोकशाहीचे प्रेरणास्थान: छत्रपती शिवाजी महाराज" (भारतीय लोकशाहीची प्रेरणा: छत्रपती शिवाजी महाराज)
- यात छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेकाची 350 वर्षे साजरी करण्यात आली
- राजमाता जिजाबाई लहान शिवाजीला राज्यकारभाराचे आणि राजकारणाचे धडे देत असल्याचे चित्रण या झांकीमध्ये आहे.
- छत्रपती शिवाजी महाराजांनी विजापूरच्या आदिलशाही सल्तनतीपासून आपले स्वतंत्र राज्य निर्माण केले, ज्याने मराठा साम्राज्याचा पाया रचला.
- या झांकीमध्ये शिवाजीच्या अष्टप्रधान मंडळाचे चित्रण करण्यात आले होते, ज्यामध्ये काही स्त्रिया न्यायालयात त्यांच्या समस्या मांडताना दिसतात.

भारतीय राज्यघटनेची उत्क्रांती

- 26 नोव्हेंबर 1949 रोजी स्वीकारलेली भारतीय राज्यघटना ही भारताच्या स्वशासनासाठीच्या संघर्षाच्या दीर्घ आणि खडतर प्रवासाचा पुरावा आहे.
- त्याची उत्क्रांती विविध प्रभावांद्वारे शोधली जाऊ शकते, यासह:
- वसाहतपूर्व कायदेशीर संहिता: मनुस्मृती आणि अर्थशास्त्रासारख्या प्राचीन भारतीय कायदेशीर प्रणालींनी न्याय आणि कायद्याचे राज्य यासारख्या तत्वांचा पाया घातला.
- औपनिवेशिक कायदे आणि सुधारणा: भारत सरकारच्या कायद्याने (1773-1935) अधिकार आणि विधान परिषदांचे पृथक्करण, घटनात्मक विकासाला आकार देणे यासारख्या संकल्पना मांडल्या.
- स्वातंत्र्य चळवळ आणि राष्ट्रवादी आदर्श: भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसने विविध जागतिक मॉडेल्समधून प्रेरणा घेऊन लोकशाही आणि सर्वसमावेशक संविधानाचा पुरस्कार केला.

मसुदा तयार करण्याची प्रक्रिया:

- संविधान सभा (1946-1950): डॉ. बी.आर. यांच्या नेतृत्वाखाली निवडून आलेल्या प्रतिनिधींची विविध संस्था आंबेडकरांनी बारकाईने विचार केला आणि तीन वर्षांत संविधानाचा मसुदा तयार केला.

मुख्य प्रभाव:

- राज्यघटनेने ब्रिटिश संसदीय प्रणाली, अमेरिकन संघराज्य, आयरिश मूलभूत अधिकार आणि फ्रेंच प्रजासत्ताकता यासारख्या विविध स्त्रोतांकडून वैशिष्ट्ये उधार घेतली आहेत.
- सामग्री आणि रचना: राज्यघटनेत 22 भाग, 395 कलमे आणि 8 वेळापत्रके आहेत, ज्यात सार्वभौम, समाजवादी, धर्मनिरपेक्ष, लोकशाही प्रजासत्ताकची चौकट आहे.

दत्तकोत्तर सुधारणा:

- बदलत्या सामाजिक, राजकीय आणि आर्थिक वास्तवाशी जुळवून घेण्यासाठी 106 हून अधिक दुरुस्त्या करून संविधान हा एक गतिशील दस्तऐवज आहे.

आंतरराष्ट्रीय बातम्या

UAE सरकार केरळमधील हिल स्टेशनवर पर्यटन टाउनशिप उभारणार आहे

- संयुक्त अरब अमिराती (UAE) सरकारने केरळमधील एका हिल स्टेशनवर समुद्रसपाटीपासून सुमारे 3,000 फूट उंचीवर पर्यटन टाउनशिप विकसित करण्यात स्वारस्य दाखवले आहे.
- पर्यटन टाउनशिप उभारण्यासाठी राज्याने वगामॉन/मुन्नारचे नाव पुढे केले आहे.
- समुद्रसपाटीपासून सुमारे 5,200 फूट उंचीवर असलेले मुन्नार हे देशी आणि विदेशी पर्यटकांसाठी एक लोकप्रिय ठिकाण आहे.
- समुद्रसपाटीपासून 3,000 फूट उंचीवर असलेले वगामॉन हे एक उदयोन्मुख गंतव्यस्थान आहे आणि निसर्गाच्या कुशीत वेळ घालवू पाहणाऱ्यांसाठी एक सुटकेचा मार्ग आहे.

तुर्कीने स्वीडनच्या नाटो सदस्यत्वाला मान्यता दिली

- तुर्कियेच्या संसदेने एक वर्षाहून अधिक विलंबानंतर स्वीडनच्या नाटो सदस्यत्वाला मान्यता दिली.
- सुरक्षा आघाडीचा हा 32 वा सदस्य बनला आहे.

NATO बद्दल

- वॉशिंग्टन करारावर स्वाक्षरी करून 1949 मध्ये स्थापन झालेली, नाटो ही उत्तर अमेरिका आणि युरोपमधील 30 देशांची सुरक्षा युती आहे.
- अलीकडेच फिनलंड 31 वा सदस्य म्हणून युतीमध्ये सामील झाला.
- राजकीय आणि लष्करी मार्गांनी मित्र राष्ट्रांचे स्वातंत्र्य आणि सुरक्षितता संरक्षित करणे हे नाटोचे मूलभूत ध्येय आहे.
- ही सामूहिक संरक्षणाची एक प्रणाली आहे जिथे स्वतंत्र सदस्य राष्ट्रे बाह्य पक्षाकडून कोणत्याही हल्ल्याच्या बाबतीत परस्पर संरक्षणासाठी सहमत असतात.
- वॉशिंग्टन कराराच्या कलम 5 मध्ये असे म्हटले आहे की एका मित्रावर हल्ला हा सर्वांवर हल्ला आहे.
- हे कलम युतीचा गाभा आहे, सामूहिक संरक्षणाचे वचन आहे.
- मुख्यालय - ब्रुसेल्स, बेल्जियम.

कराराच्या बातम्या

द्विपक्षीय संबंधांवर चर्चा करण्यासाठी अमेरिकी अधिकारी भारतात येणार आहेत

- यूएस-ऑस्ट्रेलिया-जपान-भारत नेत्यांसोबत द्विपक्षीय मुद्दे, ऊर्जा सहकार्य आणि क्वाड समिटीच्या संभाव्य तारखांवर चर्चा करण्यासाठी अमेरिकेचे शीर्ष मुत्सद्दी दिल्लीला जातील.

QUAD बद्दल

- इंडो-पॅसिफिक प्रदेशात प्रादेशिक सुरक्षा आणि आर्थिक सहकार्याला चालना देणे हे क्वाडचे उद्दिष्ट आहे.
- मुक्त आणि अनिर्बंध इंडो-पॅसिफिक राखणे, लोकशाही, मानवाधिकार आणि कायद्याचे राज्य यांना चालना देणे आणि चीनच्या या प्रदेशातील वाढत्या प्रभावाचा प्रतिकार करणे या चार देशांचे समान हित आहे.
- सागरी सुरक्षा, पायाभूत सुविधांचा विकास आणि पुरवठा साखळी लवचिकता यासारख्या मुद्द्यांवर चर्चा करण्यासाठी क्वाडने मंत्री आणि नेत्यांच्या पातळीवर अनेक बैठका घेतल्या आहेत.
- क्वाडला या प्रदेशातील चीनचा प्रभाव संतुलित करण्यासाठी एक यंत्रणा म्हणून पाहिले जाते, जरी त्याच्या सदस्यांनी जोर दिला आहे की ही लष्करी युती नाही आणि त्यांची मूल्ये आणि हितसंबंध सामायिक करणाऱ्या इतर देशांसाठी ते खुले आहे.

एअरबस, टाटा भारतातील पहिली खाजगी कॉएर असेंब्ली लाइन उभारणार आहे

- एअरबस हेलिकॉप्टर आणि टाटा समूह भारतातील नागरी हेलिकॉप्टरसाठी अंतिम असेंब्ली लाइन (FAL) स्थापन करण्यासाठी सहकार्य करतात.
- एअरबसच्या लोकप्रिय H125 सिंगल-इंजिन सिव्हिल हेलिकॉप्टरवर लक्ष केंद्रित करून हे भारतातील पहिले खाजगी क्षेत्रातील हेलिकॉप्टर असेंब्ली सुविधा आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

भागीदारीचे मुख्य तपशील:

- टाटा समुहाची उपकंपनी, टाटा अँडव्हान्स्ड सिस्टीम्स लिमिटेड, असेंब्ली सुविधा उभारण्यासाठी एअरबस हेलिकॉप्टरसह सैन्यात सामील होईल.
- भारतीय बाजारपेठेसाठी H125 हेलिकॉप्टर तयार करणे आणि शेजारील देशांना निर्यात करणे हा या सुविधेचा प्राथमिक उद्देश आहे.
- एअरबस आणि टाटा एकाच वेळी C-295 मिलिटरी ट्रान्सपोर्ट एअरक्राफ्टसाठी वडोदरा येथे FAL वर काम करत आहेत, जो भारतीय हवाई दलाशी मोठ्या कराराचा भाग आहे.
- एअरबस निर्दिष्ट करते की भारतातील FAL प्रमुख घटकांचे एकत्रीकरण, एव्हीओनिक्स आणि मिशन सिस्टम यासारखी महत्त्वपूर्ण कार्ये हाताळेल.

योजना आणि समित्यांशी संबंधित बातम्या

प्रधानमंत्री सूर्योदय योजना

- पंतप्रधान मोदींनी 10 दशलक्ष घरांमध्ये रूफटॉप सोलर सिस्टीम बसवण्याची योजना जाहीर केली.
- 1 कोटी घरांवर रूफटॉप सोलर बसवण्याचे उद्दिष्ट आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे

- प्रधानमंत्री सूर्योदय योजनेचे मुख्य उद्दिष्ट कमी आणि मध्यम उत्पन्न असलेल्या व्यक्तींना सोलर रूफटॉप इंस्टॉलेशनद्वारे वीज उपलब्ध करून देणे आहे.
- अतिरिक्त वीज निर्मितीसाठी अतिरिक्त उत्पन्न देण्याचेही उद्दिष्ट आहे.

पुरस्कार बातम्या

प्रधान मंत्री राष्ट्रीय बाल पुरस्कार

- राष्ट्रपतींच्या हस्ते 2024 साठी एकूण 19 बालकांना राष्ट्रीय बाल पुरस्कार प्रदान करण्यात आले.

- कला आणि संस्कृती, शौर्य, नवोन्मेष, विज्ञान आणि तंत्रज्ञान, समाजसेवा आणि क्रीडा या सहा श्रेणींमध्ये 'प्रधानमंत्री राष्ट्रीय बाल पुरस्कार' नऊ मुले आणि 10 मुलींना देण्यात आला.

बद्दल

- केंद्र सरकार मुलांना त्यांच्या असामान्य कामगिरीबद्दल प्रधान मंत्री राष्ट्रीय बाल पुरस्कार (PMRBP) प्रदान करते.
- 5 ते 18 वयोगटातील मुलांना हे पुरस्कार प्रदान केले जातात.
- **नाव राज्य श्रेणी**
- आदित्य विजय ब्राम्हणे (मरणोत्तर) - महाराष्ट्र - शौर्य
- अनुष्का पाठक - उत्तर प्रदेश - कला आणि संस्कृती
- अरिजीत बॅनर्जी - पश्चिम बंगाल - कला आणि संस्कृती
- अरमान उभानी - छत्तीसगड - कला आणि संस्कृती
- हेटवी कांतिभाई खिमसुर्या - गुजरात - कला आणि संस्कृती
- इश्फाक हमीद - जम्मू आणि काश्मीर - कला आणि संस्कृती
- मो. हुसेन - बिहार - कला आणि संस्कृती
- पेंद्याला लक्ष्मी प्रिया - तेलंगणा - कला आणि संस्कृती
- सुहानी चौहान - दिल्ली - इनोव्हेशन
- आर्यन सिंग - राजस्थान - विज्ञान आणि तंत्रज्ञान
- अवनीश तिवारी - मध्य प्रदेश - समाजसेवा
- गरिमा - हरियाणा - समाजसेवा
- ज्योत्स्ना अक्ता - त्रिपुरा - समाजसेवा
- सय्यम मुझुमदार - आसाम - समाजसेवा
- आदित्य यादव - उत्तर प्रदेश - क्रीडा
- चारवी अ - कर्नाटक - क्रीडा
- जेसिका नेथी सारिंग - अरुणाचल प्रदेश - क्रीडा
- लिंगोई चनांबम - मणिपूर - क्रीडा
- आर सूर्य प्रसाद - आंध्र प्रदेश - क्रीडा

ऑस्करमधील सर्वोत्कृष्ट माहितीपटासाठी भारतातील चित्रपटाचे नामांकन.

- 2024 अकादमी पुरस्कारांमध्ये सर्वोत्कृष्ट माहितीपटासाठी एका छोट्या भारतीय गावात तयार केलेल्या "टू किल अ टायगर" ला नामांकन मिळाले होते.
- कॅनेडियन प्रोडक्शन, टू किल अ टायगर, दिल्लीत जन्मलेल्या निशा पाहुजा यांनी दिग्दर्शित केले आहे, टोरंटो येथील एमी-नामांकित चित्रपट निर्माती.
- टोरंटो इंटरनॅशनल फिल्म फेस्टिव्हल 2022 मध्ये त्याचा वर्ल्ड प्रीमियर झाला जिथे त्याने सर्वोत्कृष्ट कॅनेडियन फीचर फिल्मसाठी ॲम्प्लिफाय व्हॉइसेस अवॉर्ड जिंकला.

- हा चित्रपट रणजीतने त्याच्या 13 वर्षांच्या मुलीला न्याय मिळवून देण्यासाठी केलेल्या लढाईचे अनुसरण करतो जिचे अपहरण आणि लैंगिक अत्याचार तीन पुरुषांनी केले होते.

संरक्षण बातम्या

भारत-फ्रान्स संरक्षण संबंध

भारत-फ्रान्स संरक्षण औद्योगिक रोडमॅप आणि सहकार्य:

- संरक्षण उत्पादनात सहकार्यासाठी भारत आणि फ्रान्सने "संरक्षण औद्योगिक रोड मॅप" जाहीर केला.
- सैन्य हार्डवेअरच्या "सह-डिझाइन आणि सह-विकास" मध्ये भविष्यातील सहकार्यावर भर.

प्रमुख करार आणि चर्चा:

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि फ्रान्सचे अध्यक्ष इमॅन्युएल मॅक्रॉन यांनी जयपूरमध्ये झालेल्या चर्चेदरम्यान अनेक करारांवर शिक्कामोर्तब केले.
- गेल्या वर्षी अंतिम झालेल्या भारत-अमेरिका संरक्षण उत्पादन योजनेशी समानता आणण्याचे या करारांचे उद्दिष्ट आहे.

संरक्षण-अंतराळ भागीदारी:

- संरक्षण-अंतरिक्ष भागीदारीसाठी नवीन करारावर स्वाक्षरी करण्यात आली, "अंतरिक्ष परिस्थितीजन्य जागरूकता" मध्ये सहयोगावर लक्ष केंद्रित केले.
- अंतराळ सहकार्य वाढविण्यासाठी उपग्रह प्रक्षेपण समन्वयित करण्यासाठी सामंजस्य करार (MoU).

विविध सहयोग:

- ऊर्जा, डिजिटल आरोग्य, कृषी आणि शिक्षण या क्षेत्रातील भागीदारीवर अतिरिक्त करारांवर स्वाक्षरी करण्यात आली.
- लढाऊ विमाने, इंजिने आणि पाणबुड्यांसाठी सरकार-दर-सरकारच्या मोठ्या तिकिटांच्या सौद्यांवर कोणतीही महत्त्वपूर्ण प्रगती जाहीर केलेली नाही.
- एअरबस-टाटा संयुक्त उपक्रम:
 - मोठ्या संरक्षण सौद्यांमध्ये कोणतीही प्रगती नसतानाही, नागरी हेलिकॉप्टरच्या स्थानिक निर्मितीसाठी संयुक्त उपक्रम एअरबस आणि टाटा यांच्यात मान्य झाला.

अहवाल व निर्देशक बातम्या

शिक्षणात लैंगिक समानता

- नवीनतम वार्षिक शैक्षणिक स्थिती अहवाल दर्शवितो की ग्रामीण भारतातील मुली आणि मुले डॉक्टर किंवा

अभियंता बनण्याची तितकीच आकांक्षा बाळगतात, जेव्हा विज्ञान, तंत्रज्ञान, अभियांत्रिकी आणि गणित (STEM) अभ्यासक्रम निवडण्याचा प्रश्न येतो. मुलीपेक्षा मुलेच STEM अभ्यासक्रम अधिक घेतात.

- शालेय शिक्षणातील सर्वात मोठ्या सक्षमता-आधारित नमुना सर्वेक्षणांपैकी एक, **नॅशनल अचिव्हमेंट सर्व्हे (2017)** मधील डेटा, 22 लाखांहून अधिक विद्यार्थ्यांना कव्हर करते, देशभरातील प्राथमिक आणि माध्यमिक वर्गामधील मुला-मुलींमधील शिकण्याच्या पातळीत समानता दर्शवते.

साखरेचे उत्पादन

- 1 ऑक्टोबर 2023 ते 15 जानेवारी 2024 या कालावधीत साखरेचे उत्पादन 149.52 लाख टन झाले, जे मागील हंगामातील 157.87 लाख टन होते.
- महाराष्ट्र, कर्नाटक आणि गुजरातमध्ये यंदा उत्पादन कमी आहे.

विज्ञान आणि तंत्रज्ञान बातम्या

पेम्बा इफेक्ट

- कोणत्याही सामान्य परिस्थितीमध्ये एक द्रव्य (सामान्यतः पाणी) जे सुरुवातीला गरम आहे ते त्याच द्रव्यापेक्षा जेव्हा ते सुरुवातीला थंड आहे जलदपणे गोठू शकते, याच निरीक्षणाला पेम्बा इफेक्ट असे म्हटले आहे.
- त्याचा सैद्धांतिक आधार आणि प्रभाव निर्माण करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या पॅरामीटर्सबद्दल मतभेद आहेत.
- पेम्बा इफेक्टचे नाव टांझानियन शास्त्रज्ञ एरास्टो बार्थोलोमेओ पेम्बा यांच्या नावावर आहे, ज्यांनी 1963 मध्ये माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थी म्हणून त्याचे वर्णन केले आहे.

नासा-इस्रो सिंथेटिक अपर्चर रडार (NISAR) मिशन

- नासा-इस्रो सिंथेटिक अपर्चर रडार (NISAR) मिशन, नैसर्गिक प्रक्रिया आणि पृथ्वीच्या जटिल परिसंस्थांमधील बदलांचे निरीक्षण करण्यासाठी डिझाइन केलेले, **2024 च्या सुरुवातीच्या प्रक्षेपणाला मार्गावर आहे.**

बद्दल

- NISAR ही नासा आणि इस्रो द्वारे संयुक्तपणे विकसित केलेली लो अर्थ ऑर्बिट (LEO) वेधशाळा आहे.

- हा **SUV आकाराचा उपग्रह आहे ज्याचे वजन 2,800 किलोग्रॅम** आहे.
- यात एल-बँड आणि एस-बँड सिंथेटिक ऍपचर रडार (SAR) दोन्ही उपकरणे आहेत, ज्यामुळे तो ड्युअल-फ्रिक्वेंसी इमेजिंग रडार उपग्रह बनतो.
- आपल्या ग्रहाच्या पृष्ठभागावरील बदल मोजण्यासाठी दोन भिन्न रडार फ्रिक्वेंसी (एल-बँड आणि एस-बँड) वापरणारी NISAR ही पहिली उपग्रह मोहीम असेल.
- SAR ढगांमध्ये प्रवेश करण्यास सक्षम आहे आणि हवामानाची पर्वा न करता दिवसरात्र डेटा गोळा करू शकतो.
- NASA ने **एल-बँड रडार, GPS, डेटा संग्रहित करण्यासाठी उच्च-क्षमतेचा सॉलिड-स्टेट रेकॉर्डर** आणि पेलोड डेटा उपग्रहाली प्रदान केली आहे. इस्रोने एस-बँड रडार, जीएसएलव्ही प्रक्षेपण प्रणाली आणि अवकाशयान प्रदान केले आहेत.
- यामध्ये **सोन्याचा मुलामा असलेल्या वायरच्या जाळीने बनवलेला एक मोठा 39-फूट स्थिर अँटेना रिफ्लेक्टर** देखील आहे ज्याचा वापर "इन्स्ट्रुमेंट स्ट्रक्चरवर वरच्या दिशेने फीडद्वारे उत्सर्जित आणि प्राप्त झालेल्या रडार सिग्नलवर लक्ष केंद्रित करण्यासाठी केला जाईल.
- हे पृथ्वीच्या बदलत्या परिसंस्था, गतिमान पृष्ठभाग आणि बर्फाचे माप मोजेल, बायोमास, नैसर्गिक धोके, समुद्र पातळी वाढ आणि भूजल याबद्दल माहिती प्रदान करेल.
- NISAR पृथ्वीच्या जमिनीचे आणि बर्फाच्छादित पृष्ठभागांचे जागतिक स्तरावर 12 दिवसांच्या नियमिततेने चढत्या आणि उतरत्या मार्गांचे निरीक्षण करेल.

कॅनेबिस कंपाऊंड ज्यामध्ये प्रतिजैविक प्रभाव असतो

- CSIR-इंडियन इंस्टिट्यूट ऑफ इंटीग्रेटिव्ह मेडिसिन (IIIM), जम्मू** येथील शास्त्रज्ञांना असे आढळून आले आहे की फायटोकॅनाबिनाईड्स, कॅनेबिस प्लांटमध्ये आढळणाऱ्या संयुगांचा एक वर्ग, ज्यामध्ये आतापर्यंत काही शोध न झालेले प्रतिजैविक गुणधर्म आहेत.
- अँटीबायोटिक प्रतिरोधकतेच्या वाढत्या धोक्याविरुद्ध भारताच्या लढ्यात कॅनेबिसची क्षमता आहे.
- अँटीमाइक्रोबियल रेझिस्टन्स (AMR) ही जगभरातील आरोग्याची प्रमुख चिंता आहे.** जिवाणू, विषाणू, बुरशी आणि परजीवी त्यांच्यावर उपचार करण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या औषधांना प्रतिसाद देत नाहीत तेव्हा याचा संदर्भ आहे.

- भारतातील प्रतिजैविकांचा अतिवापर, पशुसंवर्धनात त्यांचा दुरुपयोग आणि AMR निर्माण करण्यासाठी आणि भारताला संभाव्यतः **AMR राजधानी** म्हणून निकृष्ट विल्हेवाट लावणे यालाही अहवालांनी ध्वजांकित केले आहे.

विविध बातम्या

मॉस्कोफिश

- आंध्र प्रदेश, ओडिशा आणि पंजाबमधील विविध सरकारी आणि गैर-सरकारी संस्थांनी स्थानिक जलकुंभामध्ये मॉस्कोफिश सोडले आहेत ज्याबद्दल स्थानिकांनी तक्रार केली आहे.

बद्दल

- याला **मच्छर मासा** म्हणूनही ओळखले जाते आणि डासांच्या अळ्यांवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी जैविक कारक म्हणून मोठ्या प्रमाणावर वापरले जाते.
- याचे मूळ वास्तव्य **दक्षिण-पूर्व युनायटेड स्टेट्स**च्या पाण्यात आहे.
- भारतासह जगाच्या विविध भागांमध्ये एक शतकाहून अधिक काळ हे डास-नियंत्रण धोरणांचा एक भाग आहे.
- एक पूर्ण वाढ झालेला मासा **दररोज सुमारे 100 ते 300 डासांच्या अळ्या खातो**.
- तसेच 1928 पासून भारतातील विविध मलेरिया नियंत्रण धोरणांचा भाग आहे, ज्यात **शहरी मलेरिया योजनेचा** समावेश आहे.
- इंटरनॅशनल युनियन फॉर कॉन्झर्व्हेशन ऑफ नेचरने गॅम्बुसियाला जगातील 100 सर्वात वाईट आक्रमक एलियन प्रजातीपैकी एक घोषित केले.

अयोध्या मंदिराचे स्थापत्य तपशील

- मंदिर **392 खांब आणि 44 दरवाजे असलेले प्रत्येकी तीन 20-फूट उंच मजल्यांवर बांधले** आहे.
- बांधकामात **मकराना संगमरवरी आणि गुलाबी वाळूचा खडक, ग्रॅनाइट दगड आणि रंगीत संगमरवरी** वापरण्यात आला आहे.
- मंदिराचा पाया **रोलर-कॉम्पॅक्टेट कॉंक्रीटच्या 14-मीटर-जाडीच्या थराने** बांधला आहे. आणि जमिनीतील आर्द्रतेपासून संरक्षण करण्यासाठी 21 फूट उंचीचा ग्रॅनाइट प्लिंथ ठेवण्यात आला आहे.
- बांधकामात कुठेही लोखंडाचा वापर केलेला नाही.
- मंदिराची स्थापत्य शैली म्हणजे **गर्भगृह (गर्भगृह), मंडप (हॉल) आणि मंदिरे असलेली नागर शैली**.

- कंपाऊंडच्या प्रत्येक कोपऱ्यात सूर्य, भगवती, गणेश, शिव यांना अर्पण केले जाईल. उत्तर आणि दक्षिण बाजूस अनुक्रमे अन्नपूर्णा आणि हनुमानाची मंदिरे बांधली जातील.
- महर्षी वाल्मिकी, वशिष्ठ, विश्वामित्र, अगस्त्य, निषाद राज, शबरी इत्यादींची मंदिरेही प्रस्तावित करण्यात आली आहेत.

बाल्टिक समुद्र

- बाल्टिक सागरी बंदरातील गॅस टर्मिनलवर झालेल्या हल्ल्यासाठी रशियाने **कीवला** जबाबदार धरले आहे.

बद्दल

- हा **उत्तर युरोपमध्ये वसलेला उत्तर अटलांटिक महासागराचा एक भाग** आहे.
- हे दक्षिण डेन्मार्कच्या अक्षांशापासून उत्तरेकडे जवळजवळ आर्क्टिक सर्कलपर्यंत पसरलेले आहे आणि स्कॅन्डिनेव्हियन द्वीपकल्पाला उर्वरित युरोप खंडापासून वेगळे करते.
- बाल्टिक समुद्र **डॅनिश सामुद्रधुनीतून अटलांटिक महासागराला जोडतो**.
- जगातील खाऱ्या पाण्याचा हा सर्वात मोठा विस्तार आहे. आजूबाजूच्या जमिनीतून ताजे पाण्याचा प्रवाह आणि समुद्राच्या उथळपणामुळे त्याच्या पाण्याची क्षारता पातळी जागतिक महासागरांपेक्षा कमी आहे.
- **आसपासचे देश:** डेन्मार्क, जर्मनी, पोलंड, लिथुआनिया, लाटविया, एस्टोनिया, रशिया, फिनलंड आणि स्वीडन.

75 वा प्रजासत्ताक दिन

- राष्ट्रपती श्रीमती द्रौपदी मुर्मू **26 जानेवारी 2024 रोजी नवी दिल्ली येथे 75 व्या प्रजासत्ताक दिन** सोहळ्याचे नेतृत्व करणार आहेत.
- फ्रान्सचे राष्ट्राध्यक्ष **इमॅन्युएल मॅक्रॉन** परेडचे प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित राहणार आहेत.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- **दुहेरी थीम: 'विक्षित भारत' आणि 'भारत - लोकतंत्र की मातृका'.**

परेडमध्ये महिला सक्षमीकरण:

- 100 हून अधिक महिला कलाकारांनी भारतीय संगीत वाद्यांसह परेडची घोषणा केली.
- सर्व-महिला त्रि-सेवा दलाचा पहिला सहभाग.
- फ्लाय-पास्ट दरम्यान महिला वैमानिकांनी नारी शक्तीचे प्रदर्शन केले.
- केंद्रीय सशस्त्र पोलीस दल (CAPF) च्या तुकड्यांमध्ये फक्त महिला कर्मचाऱ्यांचा समावेश होता.

पद्म पुरस्कार:

- हे पुरस्कार दरवर्षी प्रजासत्ताक दिनाच्या पूर्वसंधेला जाहीर केले जातात
- 2024 च्या यादीमध्ये 5 पद्मविभूषण, 17 पद्मभूषण आणि 110 पद्मश्री पुरस्कारांचा समावेश आहे.

पद्म विभूषण (5)

- कु. वैजयंतीमाला बाली - TN (कला)
- सुश्री पद्मा सुब्रमण्यम - टीएन (कला)
- श्री कोनिडेला चिरंजीवी - एपी (कला)
- श्री एम. व्यंकट्या नायडू - एपी (सार्वजनिक व्यवहार)
- श्री बिंदेश्वर पाठक (पी) - बिहार (सामाजिक कार्य)

शौर्य पुरस्कार:

- राष्ट्रपती श्रीमती द्रौपदी मुर्मू यांनी 75 व्या प्रजासत्ताक दिनाच्या पूर्वसंधेला सशस्त्र दलाच्या 80 जवानांना शौर्य पुरस्कार मंजूर केले आहेत, ज्यात 12 मरणोत्तरही आहेत.
- त्यात परमवीर चक्र विजेते सुभेदार मेजर (मानद कॅप्टन) योगेंद्र सिंह यादव (निवृत्त) आणि सुभेदार मेजर संजय कुमार (निवृत्त), आणि अशोक चक्र विजेते मेजर जनरल सीए पिठावाला (निवृत्त), कर्नल डी श्रीराम कुमार आणि लेफ्टनंट कर्नल जस राम सिंग (निवृत्त) यांचा समावेश आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- परमवीर चक्र शत्रूचा सामना करताना शौर्य आणि आत्मबलिदानाच्या सर्वात उल्लेखनीय कृतीसाठी प्रदान केले जाते, तर अशोक चक्र शत्रूचा सामना करताना अशाच प्रकारच्या शौर्य आणि आत्मत्यागाच्या कृतीसाठी प्रदान केले जाते.

काझीरंग्यात दुर्मिळ सोनेरी वाघ दिसला

- राष्ट्रीय पर्यटन दिनानिमित्त, आसामचे मुख्यमंत्री हेमंत बिस्वा सरमा यांनी वन्यजीव छायाचित्रकार गौरव रामनारायणन यांनी घेतलेले सोनेरी वाघाचे मनमोहक छायाचित्र शेअर केले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

काझीरंग्यात गोल्डन टायगरची लोकसंख्या

- गौरव रामनारायणन यांनी सुचवले आहे की काझीरंग्यामध्ये सोनेरी कोट असलेले एकापेक्षा जास्त वाघ असू शकतात, परंतु नेमकी संख्या माहित नाही. पूर्वी शेअर केलेला गोल्डन टायगर फोटो, दिनांक 2019 मध्ये, वेगळ्या वाघाचे वैशिष्ट्य आहे.
- नॅशनल सेंटर फॉर बायोलॉजिकल सायन्सेस, बेंगळूरू येथील प्रोफेसर उमा रामकृष्णन आणि त्यांची टीम, काझीरंग्यातील वाघांच्या सोनेरी फिनोटाइपवर स्कॅट नमुने वापरून अभ्यास करत आहेत.

- प्रोफेसर रामकृष्णन यांच्या मते, वाघातील सोनेरी रंग अनुवांशिक भिन्नता किंवा उत्परिवर्तनामुळे आहे.
- वाघाला ठराविक काळा रंग नसतो आणि नारिंगी रंगही फिकट झालेला दिसतो, ज्यामुळे वाघाच्या आनुवंशिकतेचा एक अनोखा आणि मनमोहक पैलू दिसून येतो.

Adda247

Maharashtra ka mahapack

Live classes, Test series
Recorded videos, E-books

MPSC (राज्यसेवा) MPSC (संयुक्त) महाराष्ट्र पोलीस
तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग महानगर पालिका नगर
परिषद, जिल्हा परिषद, SSC & ALL OTHER STATE
EXAM